

*Opetus- ja kulttuuriministeriölle
OKM/15/010/2019*

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi opintotukilain muuttamisesta

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Opintotukietuuksien sitominen kansaneläkeindeksiin

SYL kiittää ja kannattaa esitystä opintotuen sitomisesta kansaneläkeindeksiin. Indeksiiin sitominen vähentää opintotuen ostovoiman heikkenemistä ja turvaa järjestelmän kestävyyttä sekä opiskelijoiden toimeentulon tasoa. On tärkeää, että opintorahan kaikki elementit, mukaan lukien huoltajakorotus, pidetään mukana kustannustason kehityksessä. Esitys ei sisällä opintotuen asumislisän sitomista kansaneläkeindeksiin.

Asumislisän vuokrattoa on edellisen kerran korotettu vuonna 2005, mutta sitä ei ole korjattu elinkustannuskehityksen mukaan. Opiskelijoiden siirryttyä yleisen asumistuen piiriin asumislisän saajamäärä oli lukuvuonna 2017/2018 19 375 saajaa ja he nostivat keskimäärin kuusi tukikuukautta (Kelan opintoetuustilasto 2017/18). Saajamäärän on ennakoitu laskevan vuonna 2019 ja määräraha-arvio on 20 miljoonaa euroa (Valtion talousarvioesitys 2019).

Asumislisän sitominen indeksiin tarkoittaisi pysyvänä menolisäyksenä noin 200 000 euroa per vuosi, jos KEL-indeksin muutos pysyy noin yhdessä prosentissa vuositasolla. Kustannuskehitys Euroopassa on ollut samaa suuruusluokkaa kuin Suomessa: EU28-kuluttajahintaindeksin kehitys on 2010-2018 välillä ollut keskimäärin 1,54 prosenttia vuodessa, kun Suomessa vastaava kasvu on ollut keskimäärin 1,40 prosenttia vuodessa ([OECD-data](#), CPI).

Sitomalla asumislisän kansaneläkeindeksiin varmistetaan, että sekä ulkomailla että Ahvenanmaalla opiskelevien asumiseen kohdennettava tukijärjestelmä pysyy kestäväenä. **Siksi SYL ehdottaa lakiesitykseen muutosta siten, että myös opintotuen asumislisä sidotaan KEL-indeksiin.**

Indeksitarkastuksen ajankohdaksi esitetään jokaisen syyslukukauden alkua. Tuensaajan näkökulmasta tarkastuksen ajankohta on hyvä, koska useilla opiskelijoilla se on samassa syklissä yleisen asumistuen hakemisen ja vuositarkastusten kanssa.

Hallitusohjelman mukaan opintotuen sitominen indeksiin lisää opintorahan menoja 25 miljoonaa euroa ja huoltajakorotuksen korotus 3 miljoonaa euroa pysyviä menoja. Hallituksen esityksen mukaan 25 miljoonaa on kuitenkin kumulatiivinen menojen kasvu, joka muodostuu opintorahamenojen kasvusta vuosina 2019-2023. SYL peräänkuuluttaa, että ylijäävä budjettivaraus tulee kohdentaa opiskelijoiden taloudellista tilannetta parantavasti. Opintorahan sitominen indeksiin ei poista sitä, että opiskelijoiden sosiaaliturvan taso on riittämättömällä tasolla.

Opintotuen huoltajakorotuksen korottaminen

SYL kiittää ja kannattaa esitystä korottaa opintotuen huoltajakorotusta 25 eurolla kuukausittain.

Perheelliset opiskelijat olivat yleisen asumistuen piirissä jo ennen muiden opiskelijoiden siirtoa tuen piiriin. Siirron myötä opintoraha poistui asumistuen myöntämisen etuoikeutettujen tulojen joukossa. Opintorahaa alettiin laskea tulona asumis-

tuen tarveharkinnassa 1.8.2017 alkaen, jolloin perheellisten saama asumistuen määrä heikkeni noin 20 euroa kuukaudessa. Samaan aikaan toteutettiin opintorahan 86 euron heikennys. Huoltajakorotuksen taso 100 euroa kuukaudessa palauttaa perheellisten opiskelijoiden toimeentulon tasolle, joka se oli ennen 2017 opintotukileikkauksia ja opiskelijoiden siirtoa yleisen asumistuen piiriin, pois lukien elinkustannusten muutoksen aiheuttama tuen reaaliarvon heikkeneminen. Tuki kohdentuu heikoimmassa asemassa olevalle opiskelijaryhmälle.

Muutokset opintolainahvityksen ehtoihin

SYL kannattaa esitettävää kolmen kuukauden pidennystä ulkomailla tutkinnon suorittavien opiskelijoiden opintolainahvitysoikeuteen.

Muutokset opintorahan ja asumislisän vapaaehtoisen palauttamisen ehtoihin

Opintotuen vapaaehtoisen palauttamisen aikaa esitetään siirrettäväksi opintotukilaista -asetukseen. SYL näkee muutoksen tarkoituksenmukaisena.

Opintotuen vapaaehtoisen palauttamisen määräajan muuttaminen toukokuun lopusta huhtikuun loppuun on tuensaajan kannalta heikennys. Opiskelijoiden tulot ovat epäsäännölliset ja vuositulojen määrää voi olla vaikea arvioida. Verottajan esitetyt veroilmoitus toimitetaan verovelvolliselle maaliskuun huhtikuussa, josta toteutuneet veronalaiset tulot näkee yksiselitteisesti. Nykytilan mukaisesti jokaisella opiskelijalla on ollut vähintään kalenterikuukauden pituinen aika tehdä vapaaehtoinen palautus hetkestä, kun hän on saanut esitetyt veroilmoituksen ja siinä ilmenevät tulot tietoonsa. Kuukauden aikaväli on taannut paremman mahdollisuuden kerätä vapaaehtoiseen palautukseen tarvittava pääoma, joka pääsääntöisesti vähintään satoja euroja. Vapaaehtoisella palauttamisella opiskelija välttää 7,5% takaisinperinnän koron, joka nykyäänön mukaan peritään toukokuun jälkeen palautetuista opintotuista.

Vuonna 2011 opintotukilain muutoksissa vapaaehtoisen palauttamisen määräaika on pidennetty maaliskuusta toukokuun loppuun juuri siksi, "että opiskelijalla olisi ennen määräajan päättymistä käytettävissään Verohallinnon toimittaman esitetyt veroilmoituksen tiedot kalenterivuoden veronalaisista tuloistaan" (HE 121/2011 vp).

SYL korostaa, että opiskelijalle tulee turvata riittävä aika opintotuen vapaaehtoiselle palauttamiselle. Opintotuen tulovalvonnan vuositulomalli palvelee tarkoitustaan hyvin, mutta se edellyttää riittävää aikaa, jotta tuensaaja voi reagoida muutoksiin. Tulorekisterin myötä prosessia voidaan toivottavasti helpottaa.

Muuta

SYL kiittää hallitusohjelmakirjausten nopeasta toimeenpanosta.

Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry

Sanni Lehtinen
puheenjohtaja
Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
sähköposti: syl@syl.fi
syl.fi

Eero Manninen
pääsihteeri

Lisätietoja:

Puheenjohtaja Sanni Lehtinen, sanni.lehtinen@syl.fi, +35844 9065 007

Sosiaalipolitiikan asiantuntija Jani Sillanpää, jani.sillanpaa@syl.fi, +35840 0787 006